

ΤΑ ΤΩΝ ΒΑΥΑΡΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ¹

ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1826—1829

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΒΑΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΚΑΡΟΛΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΑΪΔΕΚ

Καθ' ὃν χρόνον οὗτοι ἐπλησίασαν εἰς τὴν παραλίαν, κάτοικοι δέ τινες τοῦ Βρανᾶ καὶ τοῦ Μαραθῶνος προσῆλθον πρὸς αὐτούς, ἐμάθομεν ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὅτι οἱ Ἕλληνες τῶν πέριξ ἤθελον προθύμως λάβει τὰ ὅπλα, ἤρκει μόνον νὰ ἀποθέσωσι τὰς οἰκογενείας αὐτῶν ἐν ἀσφαλεῖ μέρει τῶν νήσων, ὅτι δ' οἱ Τοῦρκοι ἤρξαντο στερούμενοι ἄρτου παθόντες σημαντικῶς ἐν ταῖς διαφόροις ἐφόδοις κατὰ τοῦ Φαλήρου. Ἔτι δὲ ὅτι ἡ τῆς ἀκροπόλεως φρουρὰ μόνον ξύλων, μανδυῶν καὶ θερμοῦ ἱματισμοῦ στερεῖται, ὅτι ἐν τῷ Ὠρωπῷ ὑπῆρχον μὲν τρία τηλεβόλα, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπολογισθῇ ἡ δύναμις αὐτῶν, τῆς φρουρᾶς κατὰ τὰς περιστάσεις ἀλλασσομένης, ὅτι ἐν Μαραθῶνι εὐρίσκετο ἀγᾶς μεθ' 150 ἀνδρῶν, ὅτι ὁ Ὁμέρ πασσᾶς τῆς Καρύστου διαφωνήσας πρὸς τὸν σερασκέρην ἐπανῆλθεν εἰς Χαλκίδα ἐπὶ προφάσει ἀσθενείας, τέλος δὲ ὅτι οὐδὲν πλοῖον ὤφθη ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ².

Περιπλεύσαμεν τὴν νύκτα καὶ τὴν πρωίαν τῆς ἐπομένης ἀναζητοῦντες τὰ ἡμέτερα πλοῖα, ἅτινα εὐρομεν τέλος ἐξερχόμενα τοῦ λιμένος Ῥάφτη, (τὴν παρελθούσαν νύκτα οὔτε τοὺς πυραύλους ἡμῶν εἶδον οὔτε τὰς βολὰς ἡμῶν ἤκουσαν). Ἐπειτα δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν λιμένα τῶν Στύρων, ὅπου ἡ Καρτερία καὶ ὁ Νέλσων παρέλαβον τὰ παλληκάρια.

¹ Συνέχειαν ἴδε σελ. 50, 122, 196, 330 καὶ 413.

² Θεώμενος τὴν οὐχὶ εὐρύχωρον καὶ τὸ πλεῖστον ἐλώδη πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποκρούσω τὴν σκέψιν, ὅτι οἱ Πέρσαι οἱ τότε ἀγωνισθέντες κατὰ τηλικούτον ἀριθμὸν θὰ ἦσαν σμικρότατοι ἀνθρωπίσκοι, ὥστε νὰ χωρήσωσιν ἐνταῦθα, ἢ ὅτι ἐν τοῖς τότε Ἀθηναϊκῇς δελτίοις ἠδύνετο ἐν μηδενικὸν ἐπὶ πλέον νὰ παρειαφρήσῃ, ὥς τοῦτο εἴθισται ἔτι καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις στρατιωτικαῖς δελτίοις.

Ἀμφότερα ταῦτα τὰ πλοῖα εἶχον προμηθευθῇ πέντε καίκια καὶ ἄλλα μικρότερα πλοῖα. ὅπως χρησιμοποιεῖσιν εἰς τὴν ἀποβίβασιν τῶν στρατευμάτων.

Ἐχάρην ἐκ καρδίας ὅτε τὰ παλληκάρια τέλος κατώρθωσαν νὰ ἀφήσωσι τὴν φρεγάτταν, διότι ὁ γέρον Μιαούλης ἦτο λίαν δύσθυμος ἐπὶ τῷ πάντως οὐχὶ εὐχρέστῳ ἄλλ' ἐκ τῶν περιστάσεων ἀναγκαίῳ καταστάντι πληρώματι. τούτῳ, δισχυριζόμενος ὅτι ὁ διπυρίτης δὲν ἐπῆρκει καὶ ὅτι τὰ καλὰ ἐξ Ἀμερικῆς ἄλευρα, ἅτινα μετεκόμισα ἐπὶ τοῦ σκάφους πρὸς συντήρησιν τῶν στρατιωτῶν, δὲν ἐχρησίμευσεν αὐτῷ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ ἄρτον ἐπὶ τοῦ πλοίου· μάλιστα δὲ ἠπειλεῖ ὅτι, ἐὰν δὲν ἐνεργανίζοντο ἐγκαίρως τὰ ἄλλα πλοῖα, ἠθέλει ἀναγκασθῇ νὰ ἀποβιβάσῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τὰ παλληκάρια. ἅτινα τότε ἔπρεπε νὰ φροντίσωσι τίνι τρόπῳ νὰ διασωθῶσιν.

Εἶπον τῷ ναυάρχῳ σοβαρώτατα τὴν περὶ τούτου γνώμην μου καὶ κατεπράϋνα αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ, διότι ἡ ἀσυμφωνία αὕτη ἦτο, ὡς ἔμαθον ὕστερον, προῖόν τοῦ ἐξερθετισμοῦ τινῶν ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ναυτῶν του. Περαιτωθείσης δὲ τῆς μεταβιβάσεως, συνεκάλεσα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος εἶδος συμβουλίου μετὰ τοῦ ναυάρχου, τῶν πλοιάρχων Ἀστιγγος καὶ Παπανικολῆ καὶ τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Πέτα, ἐν ᾧ ἀπεφασίσθη νὰ σταθῶμεν ἐξω τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λιμένος τοῦ Ὠρωποῦ, ἵνα μὴ ἐγείρωμεν εἰς τὰ ὅπλα τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐπερχομένης τῆς νυκτὸς νὰ ἀποβιβάσωμεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μεταξὺ Καλάμου καὶ Ὠρωποῦ τὰ παλληκάρια, ὅπου ἠθέλει εὑρεθῇ καλὴ θέσις καὶ ὕδωρ, ἐκεῖ δὲ ταχέως νὰ προφυλάξωμεν αὐτὰ διὰ ταμπουρίων, ἀφήνοντες τὸν Νέλσωνα πρὸς φυλάκην αὐτῶν. Ὑποφωσκούσης δὲ τῆς ἄλλης ἡμέρας ἡ φρεγάττα καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἔπρεπε νὰ εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ὠρωποῦ κατασυντρίβοντα διὰ τοῦ κραταιοῦ αὐτῶν πυροβολικοῦ τὰ ὀχυρώματα, τὰς πυρβολαρχίας καὶ ἀποθήκας τῶν Τούρκων· συγχρόνως δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ συνοδεύοντος Νέλσωνος καὶ τῶν καίκιων καὶ λέμβων τοῦ στολίσκου βοηθούμενα παλληκάρια ἐμελλόν ἐπωφελοῦμενα τὴν πρώτην ἐκπληξιν τῶν Τούρκων νὰ ἐνσκήψωσιν ἐπ' αὐτῶν καὶ νὰ καταδιώξωσι τούτους καταστρέφοντα καὶ κατακαίοντα τὰ κτίρια καὶ τὰς ἀποθήκας. Ὑστερον δὲ νὰ ἐπιβιβάσθωσι πάλιν ἐπὶ τῶν πλοίων, διότι, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρατιωτῶν μικροῦ ὄντος, δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ λόγος περὶ καταλήψεως τοῦ λιμένος, ἀλλ' οὐδὲ περὶ ἀποκλεισμοῦ τοῦ φρουρίου Καραμπαμπᾶ, τοῦ συναπτομένου μετὰ τῆς Χαλκίδος διὰ γεφύρας ἄνω τοῦ Εὐρίπου· ὁ σκο-

πὸς τῆς ἀποστολῆς ἦτο ἡ καταστροφή τῶν ἀποθηκῶν τοῦ Ὀρωποῦ καὶ ἡ ἐπεκδρομὴ μετ' ἀποβίβασμοῦ, ὅπως διασπείρωμεν τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὸν τρόμον ἀνά τὴν Εὐβοίαν καὶ νὰ ἀπειλήσωμεν τὸν ἐπισιτισμόν, κατὰ τὰ νῶτα τοῦ Σερασκέρη.

Μόλις συνεφωνήσαμεν εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ τινες τῶν πλοιάρχων ἐπανῆλθον εἰς τὰ πλοῖα των, ὅτε ναύτης τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἐκπλευσάσης Ἑλλάδος ἀνεκάλυψε διὰ τοῦ καλοῦ μου τηλεσκοπίου, ὅπερ ἀφῆκα κείμενον ἐπὶ τηλεβόλου, ἄνω τῶν ταπεινοτέρων λόφων παρὰ τὸν Ὀρωπὸν ἄκρας ἰστῶν τινων ἐν τῷ ἐκεῖ λιμένι καὶ ἀνεκοίνωσε τοῦτο τοῖς συντρόφοις αὐτοῦ. Εὐθὺς ἐπῆλθε μεγάλη ταραχὴ καὶ θόρυβος ἐπὶ τοῦ σκάφους, τῶν ναυτῶν κραυγαζόντων ὅτι ἔπρεπεν ἀμέσως νὰ πλεύσωσι κατ' αὐτῶν, διότι ἄλλως τὰ πλοῖα ἔμελλον νὰ γίνωσιν ἄφαντα. Ἐπεὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρεγάττας οἱ οὐχὶ βεβαίως μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι ἢ οἱ ναῦται τότε ἠνώχλουν διὰ παρακλήσεων τὸν γηραιὸν Μιαούλην, μέχρις οὗ ἐνέδωκεν οὗτος.

Ἐκαμον παραστάσεις ἐναντίον τῆς ἀπρόοπτου μεταβολῆς τοῦ περιεσκεμμένου σχεδίου ἡμῶν, ὅπερ καλῶς μόνον διεξαγόμενον εἶχε πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπιτύχῃ. Ἀλλὰ μάτην· οἱ διψῶντες λείας ναῦται ὑπερίσχυσαν, τὰ ἰστία ἀνεπετάσθησαν καὶ ταχέως ἐπλεύσαμεν κατ' εὐθείαν εἰς τὸν λιμένα.

Ἰδὼν ὅτι δὲν εἰσηκουόμην καὶ οὔτε ἡδυνάμην οὔτε ἤθελον ἀνεχθῆ τοιαύτην ἀσυνήθη συμπεριφορὰν ἐγὼ ὁ ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀποστολῆς ταύτης, ἐδήλωσα κατηγορηματικώτατα τοῦ πλοιάρχου παρόντος ὅτι θεωρῶ τοῦ λοιποῦ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ὡς ὅλως θαλασσίαν καὶ ἀποχωρῶ πάσης ἐν αὐτῇ ἀναμίξεως. Ὁ γηραιὸς ναύαρχος συνησθάνθη βεβαίως, πόσον ἀπροσδόκητος καὶ δυσάρεστος εἰς ἐμὲ ἡ αἰφνιδία αὕτη μετατροπὴ ἔμελλε νὰ εἶναι. Ἐδικαιολογήθη διὰ τὸ βίαιον τῶν ἀνθρώπων του, ζητήσας νὰ μὲ καταπραύνη διὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἐπὶ τέλους ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορος, ἂν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸν σῖτον ἐπὶ τῶν πλοίων ἢ ἐκ τῶν ἀποθηκῶν· διότι ἡδυνάμεθα πάντοτε νὰ δοκιμάσωμεν καὶ ἀπόβασιν, ἅμα ὡς ἅπαξ συνελαμβάνομεν τὰ πλοῖα.

Δὲν ἔστεργον νὰ ἀνεχθῶ τοιαῦτα παίγνια κατὰ τὴν πρώτην ἐπιχείρησιν, ἥς τὴν διεύθυνσιν εἶχον ἀναλάβει, καὶ ἐνέμεινα στερεῶς ἐν τῇ ἀποφάσει μου, νὰ μὴ ἐπιληφθῶ περαιτέρω τοῦ πράγματος καὶ θεωρήσω ἑμαυτὸν ὡς ἀπλοῦν ἐπιβάτην ἐπὶ τῆς φρεγάττας, ἐπιφυλαττόμενος νὰ ὑποβάλω τῇ Κυβερνήσει τὰ παράπονά μου. Πάντα ταῦτα εἰς οὐδὲν

ώφελησαν. Ἴσως μᾶλλον θὰ εἶχον ἀποτέλεσμα, ἐὰν ἠπέλουν νὰ παραπονεθῶ παρὰ τῷ φιλελληνικῷ κοιμητῳ ἂντι παρὰ τῇ Κυβερνήσει.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὰ πλοῖα, ὧν τὰς ἄκρας τῶν ἰστῶν εἶδομεν, ἦσαν ὀπλισμένα, παρεσκευάσθησαν πρὸς μάχην. Δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατήχθημεν πρὸ τοῦ λιμένος, τὸ δὲ ἀτμόπλοιον καὶ ὁ Νέλσων προσέβαλον τὰ δύο βρῖκια, ὧν τὰ πληρώματα κατέφυγον εἰς τὴν ξηρὰν ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἡμετέρου στολίσκου· τὰ φαῦλα ταῦτα πλοῖα δὲν ἦσαν ὀπλισμένα, τῶν τεσσάρων πτωχικῶν σιδηρῶν πυροβόλων, ἅτινα εἶχον ἐπ' αὐτῶν, μὴ ὄντων ἀξίων τοῦ ὀνόματος τῶν τηλεβόλων.

Τὰ παλληκάρια ἐπήδησαν πρῶτον ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ ἐβοήθησαν τοὺς ἀκολουθοῦντας ναύτας νὰ ἀνασπάσωσι παρευθὺς τὴν ἄγκυραν, τὸ δὲ κυριευθὲν πλοῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς φρεγγάτας.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπυροβόλουν κακῶς καὶ βραδύτατα διὰ τῶν τριῶν τηλεβόλων αὐτῶν, ἐξ ὧν ἐν ἡτο τῶν 18 λιτρῶν, ὡς ἐβεβαιώθημεν ἐκ τῆς μόνης βολῆς, ἥτις ἐπέτυχε τὴν φρεγγάταν ἀποχωροῦσαν, μετ' ὀλίγον ὁμῶς ἐσιώπησαν καὶ τότε ὁ ναύαρχος ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ στείλω τὰ παλληκάρια εἰς τὴν ξηρὰν. Ἐπανέλαβον τὴν προτέραν δῆλωσίν μου προσθεὶς ὅτι δὲν ἐναντιοῦμαι πρὸς τοῦτο, ἐὰν ὁ καπετὰν Πέτας ἤθελεν ὑπ' εὐθύνην του νὰ ἀφήσῃ τσοὺς ἀνθρώπους του νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν. Δὲν ἔπρεπεν ὁμῶς νὰ ἀπαιτῶσι παρ' ἐμοῦ, παλαιοῦ καὶ ἐμπείρου ἀξιωματικοῦ, νὰ διατάξω τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων πραγμάτων πρὸ τῶν ὁμμάτων ἐχθροῦ ἐκδιωκομένου, οὔτινος τὸν ἀριθμὸν ἀγνοῶ, ἀλλ' ὃν θεωρῶ ἐκ τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ταμπουρίων του καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐμπεπηγμένων σημαίων πολλῶ ἰσχυρότερον τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων, ὡς καὶ ἐπὶ ἐδάφους ὁμοίως ἀγνώστου μοι, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τοῦτο εἰς οὐδὲν θὰ ἀπολήξῃ τοῦ λοιποῦ ἢ εἰς τὴν ἄσκοπον ἀπώλειαν ἀνδρῶν, ἐνῶ ἡ πρότερον σχεδιασθεῖσα ἐφοδος, ἡ ματαιωθεῖσα διὰ τοῦ ἀνυποτάκτου τῶν ναυτῶν, εἶχε βεβαίως ἐν ἑαυτῇ πολλὰς ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὅμοίως δὲ ὅτι δὲν εἶμαι συνειθισμένος νὰ μεταβάλλω καλῶς σταθμισθέντα σχέδια οὐδὲ νὰ παρασύρωμαι ὑπὸ τῆς βίας. Ὁμολογῶ ὅτι τοσοῦτον ἐξωργίσθην ἐκ τῆς προηγουμένης διαγωγῆς, ὥστε νὰ ἀπόσχω πάσης συμμετοχῆς, ἐτι καὶ ὑπὸ βελτίονας προσδοκίας περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Ἦμην διπλασίως ἡρεθισμένος, διότι ἡ υἡγεία μου ἡσθάνετο ἤδη ἀπὸ τινος τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος καὶ τοσούτων δυσχερεσιῶν καὶ ἀγχανκτῆσεως.

Καὶ ὁ Πέτας δὲν εἶχε διάθεσιν νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τοὺς ἄνδρας του, τοσοῦτῳ μᾶλλον, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο ταχυπλοούντων τῶν πολεμικῶν πλοίων τὰ πέντε καίκια νὰ παρακολουθήσωσι ταῦτα οὐδὲ αἱ λέμβοι τούτων ὁμοίως ἐπὴρκουν νὰ ἀποβιβάσωσιν εἰς τὴν ξηρὰν τὴν πληθὺν τῶν παλληκαρίων, δὲν λέγω σύμπασαν, ἀλλ' οὐδὲ μέγα μέρος αὐτῆς, διότι ὁ Μιαούλης ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἤθελε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὰς δύο μεγάλας λέμβους τῆς φρεγάττας του. Ἀποβιβάσμος ὅμως μικρῶν ἀποσπασμάτων κατὰ τμήματα θὰ ἦτο πρὸ προφανῶς ισχυροτέρου πολέμου ἄφρων καὶ ἀσύγγνωστος.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐγένετο ἐσπέρα, τὸ δὲ πῦρ τοῦ ἡμετέρου πυροβολικοῦ εἶχε πρὸ πολλοῦ καταπαύσει τὰ φαῦλα πυροβόλα τῶν Τούρκων, ὅτε μία τῶν ὑστᾶτων βολῶν τοῦ ἀτμοπλοίου ἀνέφλεξε βυτίον πυρίτιδος ἐν τῇ ἐχθρικῇ πυρβολαρχίᾳ· οἱ φάκελλοι καὶ τὰ φρύγανα ἐκαίοντο φωτίζοντα τὴν ἀκτὴν, ἐν δὲ τηλεβόλον ἀποσυντεθὲν μὲν ἀλλ' εἰσέτι πεπληρωμένον διερράγη καταληφθὲν ὑπὸ τοῦ πυρός καὶ ἐξεσφενδόνισεν εἰς τὸν ἀέρα τὴν σφαῖραν αὐτοῦ.

Τότε ὁ ναύαρχος διέταξεν, ἐπελθούσης τῆς νυκτός, τοὺς ναύτας νὰ ἐπιβῶσι τῶν λέμβων, λέγων νὰ ἐκτελέσωσιν ἀπόβασιν καὶ νὰ καταισχύνωσι τὰ παλληκάρια. Καίπερ δ' ἀληθῶς ὄντες δραστηριώτεροι καὶ θαρραλεώτεροι ἐκείνων καὶ καλῶς ὥπλισμένοι, ἐφυλάχθησαν οἱ θαλασσινοὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἀφ' οὗ ἐπ' ὀλίγον ἠκροβολίσθησαν μετὰ τῶν Τουργικῶν ὁχυρωμάτων.

Ἡμην, ὡς ὀπισθεν ἐννοεῖται, μάλιστα δύσθυμος ἐκ τῶν γενομένων σήμερον καὶ ἤρχισα ἀθύμως νὰ γράφω τὴν ἐκθεσὶν μου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτε ὁ Γιακουμάκης Τομπάζης, ὁ πρότερον ὡς ναύαρχος τῶν Ὑδραίων διευθύνας τινὰς οὐχὶ ἀνεπιτυχεῖς κατὰ θάλασσαν ἐκστρατείας καὶ ὡς στενὸς φίλος τοῦ Μιαούλη ἀκολουθήσας τοῦτον ἐπὶ τῆς φρεγάττας, ὅπου ἄλλως οὐδεμίαν ἀρχὴν διεχειρίζετο, ἦλθε πρὸς με ἐχὼν μεθ' αὐτοῦ καὶ τὸν κ. Ἀξιότην τὸν παρακολουθήσαντα τὴν ἀποστολὴν ἐκ περιεργίας καὶ χρησιμεύοντα χρείας τυχούσης ὡς διερμηνέα μου.

[Ἔπεται συνέχεια]

